

En analyse av Bitcoins implikasjoner og hvordan norske skattemyndigheter utfordres

av Lene Standal og Julie Helland Hageløyken, master i Finansiell økonomi, Høsten 2016

Siden Bitcoin ble introdusert i 2009 har valutaen opplevd en betydelig økning i handelsvolum og vekslingskurs. Bitcoin er likevel relativt ukjent for den norske allmennheten. Vi har analysert eksisterende forskningslitteratur og gjennomført samtaler med representanter fra Skatteetaten for å klargjøre hvilke implikasjoner valutaen har for brukerne og myndighetene. Vår analyse viser at etterlevelsen av skattereglene for Bitcoin kan antas å være lav. Dette skyldes begrensede kontrollmuligheter og utfordrende skatteregler. Virtuelle valutaer som Bitcoin vil trolig ha en økende brukermasse, og vår anbefaling er å forenkle skattleggingen ved å unnta Bitcoin fra merverdiavgiftsplikt, samt kartlegge bedre kontrollmuligheter.

Egenskapen som skiller Bitcoin fra tradisjonell valuta er at den er desentralisert. Dette betyr at Bitcoin hverken utstedes eller styres av noen sentral institusjon. Bitcoin er videre betalingsenheten som brukes i et revolusjonerende, desentralisert betalingssystem. Betalingssystemet, basert på den underliggende teknologien blockchain, muliggjør for første gang betalinger direkte fra person til person, og eliminerer derfor behovet for en finansiell tredjepart.

Vi finner at Bitcoins desentraliserte struktur gir valutaen positive egenskaper som høyere grad av anonymitet, lavere transaksjonskostnader og høyere transaksjonshastighet enn tradisjonelle betalingsløsninger. Bruken er imidlertid ikke fullstendig anonym, slik det ofte hevdes. Brukere som ønsker full anonymitet må ta aktive grep for å sikre dette. Videre finner vi at Bitcoin har potensial til å redusere global fattigdom og politisk regulering. Vi konkluderer med at Bitcoin gir store fordeler for mennesker som enten lever under streng kapitalkontroll, har andre begrensninger på pengeoverføringer eller lever uten tilgang til finansielle tjenester.

Den desentraliserte strukturen, og den høyere graden av anonymitet byr også på utfordringer for brukere og økonomien som helhet. Mangel på en sentral institusjon som kan kontrollere valutaen har ført til betydelige prissvingninger. Dette begrenser bruken av Bitcoin som verdioppbevaringsmiddel. Det er grunn til å tro at volatiliteten vil bli lavere ettersom markedets kunnskap om Bitcoin øker

og interessen stabiliseres. Videre er det utfordringer knyttet til at brukere er blitt utsatt for sikkerhetsbrudd, der Bitcoin er blitt stjålet, og at valutaen hevdes å tiltrekke seg kriminelle aktører. Dette er uheldig for videre utvikling av valutaen, og for dens allmenne aksept.

Når vi sammenstiller de positive og negative virkningene, mener vi at Bitcoin muliggjør en rekke fordeler som er etterspurt av aktørene i økonomien, og derfor er viktig i utviklingen av ny, og bedre betalingsteknologi. Utfordringene kan i stor grad knyttes til at Bitcoin er en ny teknologi som utfordrer betalingssystemer slik vi kjenner dem. Dette har ført til motstand både fra myndigheter og finansnæringen, men vi mener at disse utfordringene i stor grad vil løses over tid. Vi understreker at mulighetene Bitcoin fører med seg kan reduseres dersom Bitcoin blir utsatt for overregulering.

Analyse av teori om etterlevelse og drøfting av Bitcoins egenskaper, trekker i retning av at etterlevelsen av skattereglene for Bitcoin vil være lav. Vi mener at dette hovedsakelig skyldes at Skatteetaten har begrensede muligheter til å kontrollere etterlevelsen, da det ikke finnes noen rapporteringspliktig institusjon som gir Skatteetaten informasjon om norske bitcoinaktører. Skatteetaten uttrykker i møte med oss at de arbeider med å forbedre kontrollmulighetene ved å øke sin tekniske kunnskap om Bitcoin.

Økt kunnskap vil også forbedre veiledning etterspurt fra norske bitcoinaktører, da skattereglene for Bitcoin kritiseres for å være utfordrende å etterleve. Årsaken er at Bitcoin er et nytt fenomen plassert i et eksisterende lovverk som ikke tar hensyn til valutaens egenskaper og bruksområder. Vi mener derfor at det er hensiktsmessig å utvikle skatteregler tilpasset virtuelle valuta som Bitcoin, og som tar hensyn til at denne typen teknologi vil bli mer fremtredende i fremtiden. Videre anbefaler vi at omsetning av Bitcoin bør fritas merverdiavgift, ettersom merverdiavgiftsplikten har en uheldig konkurransevridende effekt for norske bitcoinaktører og potensielt kan hindre videre utvikling av denne typen teknologi.

Etter at vår utredning ble levert har Skattedirektoratet gjennomført en ny vurdering av merverdiavgiftsbehandlingen av virtuelle valutaer på oppfordring fra Finansdepartementet. I sin fornyede vurdering konkluderer Skattedirektoratet den 9. februar 2017 med at tjenester som gjelder veksling av Bitcoin nå omfattes av unntaket for finansielle tjenester i merverdiavgiftsloven.